

Valtiovarainministeriö

Valtionosuusjärjestelmän uudistamista koskevasta lakiluonnoksesta
annettava lausunto
Viite: lausuntopyyntö VM064:01/2012

Kaupunginhallitus antaa seuraavan kaupungin lausunnon:

Valtionosuusuudistus on tarpeellinen ja oikean suuntainen. Järjestelmän painopistettä siirretään kustannusten tasauksesta tulojen tasaukseen. Järjestelmää yksinkertaistetaan vähentämällä merkittävästi laskentakriteerejä ja poistamalla niiden päällekkäisyyksiä. Kriteerien vähentäminen ja kriteerien sisällön uudistaminen ja uusien kriteerien mukaan ottaminen on erittäin perusteltua esimerkiksi tästä on koulutustaustan mukaan ottaminen huono-osaisuutta kuvaavana tekijänä. Väestön ikärakenne ja sairastavuus ovat edelleen keskeisessä asemassa valtionosuuksia määrättäessä. Niiden uudenlainen määrittely ja uudet painoarvot ovat oikean-suuntaisia, vaikkakin osin ongelmallisiakin. Sairastavuus lisää selvästi kuntien kustannuksia, ei henkilöiden ikä sinänsä. Siksi sairastavuuskertoimen painoarvon nostaminen on perusteltua. Toisaalta ennaltaehkäisevään työhön panostanut kunta, jossa sairastavuus on pienempää, voi kokea tämän ei palkitsevana ja väärrään suuntaan ohjaavana. Määräytymistekijöistä poistetaan porrastuksia, mikä lisää järjestelmän kuntaliitosneutraalisuutta.

Uutena vaikuttavana tekijänä on lisäosissa huomioitu työpaikkaomavaraisuus, mikä on keskuskaupunkien kannalta erittäin hyvä asia ja oikeudenmukainen asia. Kyseisen tekijän vaikutus eli painoarvo valtionosuuksien määrittelyssä pitäisi olla kuitenkin ehdotuksessa esitettyä suurempi. Keskuskaupungit joutuvat panostamaan merkittävästi koko seudun elinvoimaa ja vetovoimaa parantaviin asioihin mm. yrityselämän edellytysten luomiseen ja vapaa-aika ja kulttuuripalveluihin. Keskuskaupungin palvelutarpeet ja sitä kautta kustannukset kasvavat mm. siksi, että erilaisten palvelujen tarvitsijat hakeutuvat kaupunkiin tietyissä, joskus vaikeissakin, elämäntilanteissa ja -vaiheissa. Keskuskaupungin huoltosuhte on tästä syystä monesti naapurikuntia selvästi heikompi.

Kustannusten jaon tarkistamisen säilyttäminen osana järjestelmää ja nykyistä tiheämpi tarkastelu vuosittain on perusteltua ja kustannuskehityksessä mukana pysymiseksi tärkeää.

Verotulotasauksen uusi tasauslisän laskentatapa on hyvä, jotta kunta voi hyötyä omien verotulojensa kasvusta. Tasausrajan nosto 100 %:iin on perusteltua, mutta tasauslisän suuruus voisi vielä olla harkittavana, mutta periaate on ihan kannatettava. Kuten nykyisin, veroprosentin muutokset eivät vaikuta verotuloihin perustuvan valtionosuuksien tasaukseen, koska tasaus lasketaan maan keskimääräisillä veroprosenteilla.

Toisen asteen koulutuksen rahoitus säilyy edelleen ylläpitäjämallissa. Sitä pitää jatkossa myös selvittää. Jotta laskentakriteereihin voisi ottaa tätä tarkemmin kantaa, tarvittaisiin määräytymisperusteiden nykyistä tarkempaa avaamista.

Uudistus tulee voimaan vuoden 2015 alussa. Siirtymäaika on perusteltu kuntakohtaisiin muutoksiin varautumiseksi. Kuntien taloustilanne on jo nyt valtionosuusleikkausten ja yleisen taloudellisen tilanteen ja rakennepoliittisen ohjelman mukaan edelleen huomattavasti kiristymässä.

Forssan kaupunki
Kaupunginhallitus

Sami Sulkko
kaupunginjohtaja

Matti Pietilä
kaupunginsihteeri